

Wiosna w domu i ogrodzie

materiały edukacyjne
dla nauczycieli i edukatorów

PROGRAM REKOMENDOWANY PRZEZ
**Budząca
Się Szkoła**

Spis treści

Wstęp 3

Od czego by tu zacząć –
pomysł na wprowadzenie
domowego cyklu 5

Przedmioty w ruch,
czyli propozycje zabaw ruchowych 5

Domowe pole do współpracy,
czyli zabawa, w której dzieci
poćwiczą współdziałanie 8

Karty pracy –
dla tych, którzy podczas słuchania
lubią się czymś zająć 8

Inspirowane domem
zabawy plastyczne 10

Ważny temat do dyskusji:
CO SPRAWIA,
ŻE DOM JEST DOMEM? 12

Projekt „Domowe ZOO.
Trening twórczych transformacji” 13

Przedszkolne rymowanki,
czyli pomysł, jak podsumować cykl zabaw
z Wierszykami domowymi 19

Wstęp

Tym razem zapraszamy do zabaw z wierszykami – a dokładniej z przezabawnymi *Wierszykami domowymi* Michała Rusinka, ilustrowanymi przez Joannę Rusinek.

Co zyskacie, sięgając po książkę i zaproponowane tu zabawy?

- Dobry nastrój – zaśmiewając się z zabaw słowami.
- Bardziej twórcze spojrzenie na świat – od wymyślania wielu pomysłów i ćwiczenia wyobraźni, poprzez umiejętność przerabiania jednych rzeczy w inne, po dar patrzenia z różnych perspektyw i wykorzystywania tej samej rzeczy na wiele sposobów.
- Umiejętność planowania pracy i jeszcze skuteczniejszego działania w zespole.
- A jeśli zrealizujecie zaproponowany przez nas projekt – niezwykłą wystawę podziwianą przez wiele osób.

Pracuj twórczo – co to znaczy?

- Nie zakładaj istnienia jedyne go słusznego rozwiązania, jedynej słusznej odpowiedzi.
- Pobudzaj do myślenia poza schematami.
- Pozwól dzieciom na porażki, bo one wiele nas uczą.
- Wiele zabaw nie musi albo wręcz nie może odbyć się według ściśle zaplanowanego schematu – eksperymentuj, modyfikuj, bądź elastyczna/y!
- Zachęcaj dzieci do zadawania pytań.
- Otwórz się na pomysły dzieci, podążaj za nimi – na ile to możliwe.
- Nie odrzucaj żadnych pomysłów, ale zachęcaj do szukania argumentów za i przeciw.

Co znajdziecie w tym zestawie:

- Od czego by tu zacząć – pomysł na wprowadzenie domowego cyklu.
- Przedmioty w ruchu, czyli propozycje zabaw ruchowych – bo czytanie trzeba czasem przerwać, by się trochę poruszać.
- Domowe pole do współpracy, czyli zabawę, w której dzieci poćwiczą współdziałanie.
- Karty pracy – dla tych, którzy podczas słuchania lubią się czymś zająć.
- Inspirowane domem zabawy plastyczne – aby rozwijać pasję do tworzenia.
- Przepis kulinarny – dla tych, którzy chcą promować zdrowe nawyki żywieniowe i miłość do „kucharzenia”.
- Ważny temat do dyskusji – dla rozwijania umiejętności myślenia, pobudzania do refleksji, wyciągania wniosków.

- Piosenkę *Domowe tajemnice* wraz z *akordami do jej zagrania*.
- Projekt edukacyjny „Domowe Zoo. Trening twórczych transformacji” – dla tych, którzy chcą rozwijać twórcze spojrzenie na rzeczywistość.
- Przedszkolne rymowanki, czyli pomysł, jak podsumować cykl zabaw z *Wierszykami domowymi*.

Ponadto każda zabawa opatrzona jest instrukcją dla nauczyciela, a także wskazówką, jak nawiązać do lektury.

Miłej zabawy!

Od czego by tu zacząć – pomysł na wprowadzenie domowego cyklu

Na początek proponujemy zabawę z mapą. Pewnego ranka znajdujecie w sali mapę z zaznaczonymi charakterystycznymi punktami w sali lub – jeszcze lepiej – w przestrzeni całego przedszkola. Te punkty to wybrane wyposażenie wnętrza, np. okno, umywalka, kafelki, szafa, wieszaki. Mapę musisz oczywiście przygotować sama/sam. Nie musi być szczególnie dokładna/y. Za to im będzie atrakcyjniejsza wizualnie, tym lepiej, nie zapomnij więc opalić jej nad ogniem lub opatrzyć lakowaną pieczęcią. Możesz też schować mapę w skrzyni albo w innym ciekawym miejscu.

W dniu rozpoczęcia zabaw z książką Michała Rusinka, stwórz nastrój przygody. Opowiedz o znalezieniu mapy i wspólnie ją oglądajcie. Następnie, podążając zaznaczoną trasą, odnajdujcie zaznaczone punkty, które odpowiadają poszczególnym elementom wyposażenia wnętrza Waszego przedszkola. Przy każdym z nich ukryj wcześniej przepisany lub skserowany wierszyk z książki *Wierszyki domowe*. Kiedy odnajdziecie dany punkt, odczytaj wierszyk. Na końcu trasy ukryj list, który znajdziesz w zakładce „List na rozpoczęcie przygody”. Odczytajcie go wspólnie. Porozmawiajcie o tym, co możecie zrobić, by przedmioty i sprzęty przedszkolne poczuły się ważne i doceniane.

Przedmioty w ruch, czyli propozycje zabaw ruchowych

GIMNASTYKA Z REKWIZYTAMI DOMOWYMI

Potrzebne Wam będą (w zależności od wybranego wariantu zabawy):

- łyżki stołowe – po dwie na dziecko
- gąbki do mycia ciała – po jednej na dziecko
- kocyki – po jednym na dziecko

Nawiązanie do książki:

Czytając *Wierszyki domowe*, odkrywacie, że sprzęty domowe mają swoje tajemnice jak np. w wierszu *Czajnik*, wydają różne odgłosy jak w wierszu pt. *Klucz*, potrafią zamieniać się w zwierzęta jak w wierszu *Lampa* albo płatać figle jak w wierszu *Próg*. Ale czy była już mowa o tym, że stanowią świetny... sportowy sprzęt? Nie potrzebujemy maty, gdy mamy kocyk, sztucze to idealne, choć lekkie hantle, a gąbka może zastąpić worek gimnastyczny, pomaga ćwiczyć dłonie, zręczność i koordynację.

Sztućcowy fitness

(przeczytajcie wierszyk *Sztucze*, s. 54)

Dzieci, stojąc w sali w rozsypce, trzymają w dłoniach łyżki (po jednej w prawej i lewej ręce) – jak hantle. Możecie: unosić ręce na wysokość ramion i opuszczać, zginając ręce w łokciach, wykonywać dociągnięcia łyżek do ramion,

podnosić łyżko-hantle do góry, prostując ramiona, robić przysiady z łyżkami w wyprostowanych rękach, robić pajacyki, uderzając łyżkami o siebie na górze albo skłony, dotykając łyżką przeciwległej stopy itp.

Możecie też bawić się w parach: dzieci naśladują naprzemiennie swoje ruchy jak w lustrzanym odbiciu.

Gąbkowe wygibasy

(o gąbce przeczytacie na s. 38)

Dzieci, stojąc w sali w rozsypce, trzymają gąbkę w dłoniach. Możecie: zgniatać gąbkę w prawej i lewej dłoni, przerzucać ją z ręki do ręki, podrzucać i łapać, poruszać się z gąbką (tak by nie spadła) na głowie, na dłoni, między nogami, między stopami, na stopie itd.

W parach możecie też przekładać gąbkę i przechwytywać ją między sobą na różne sposoby: za plecami, pod kolanem, trzymając między kciukami i małymi palcami, między stopami, rzucać gąbkę do siebie, kopać i wiele innych.

Kocykowe turlanki

(przeczytajcie wierszyk Kocyk na s. 90)

Każde z dzieci rozkłada swój kocyk i staje na nim. Na sygnał zmieniamy pozycje: siad płaski, stanie w rozkroku, leżenie na brzuchu, klęk prosty, leżenie na plecach, klęk podparty, rowerek... Teraz składamy koc na pół i jeszcze raz na pół i jeszcze raz na pół, a potem przeskakujemy obunóż nad kocem do przodu i do tyłu, wskazujemy na koc, zeskakujemy na prawo, przeskakujemy koc na lewo... Rolujemy koc i idziemy po nim jak po kładce, unosimy zrolowany koc do góry, trzymając go w obu rękach i robimy skłony – przód tył, prawo lewo...

W parach dzieci siadają na jednym rozłożonym kocu, drugi trzymają za końce – unosimy koc nad głowy i trzymamy licząc do 5, opuszczamy i falujemy kocem – powoli i szybko, kładziemy na kocu pluszaka, plastikowy klocek, piłeczkę itp., a następnie podrzucamy go tak, aby nie spadł, zwijamy się z pomocą drugiej osoby (jak wspomniany w wierszu naleśnik) w kocu i udajemy, że kroimy i zjadamy naleśnik.

Warianty:

Możecie wymyślać podobne zestawy ćwiczeń z innymi atrybutami – nie tylko tymi wymienionymi bezpośrednio w książce. Ciekawe wydają się także: wałki, krzesła, szaliki...

TOR PRZESZKÓD W PLENERZE NA KILKA SPOSOBÓW

Potrzebne Wam będą:

- wybrane domowe sprzęty, tytułowi bohaterowie wierszyków, np. krzesło, stolik, pudło, wycieraczka, kocyk, miś, łopata do śniegu, skrzynka na kwiaty.

Nawiązanie do książki:

Przeczytajcie wiersz *Ogród*, który będzie inspiracją (mniej lub bardziej wprost) do kolejnych zabaw.

Przebieg zabawy:

Rozgrzewka

Prosimy dzieci, by pobawiły się w ogrodzie w zabawy wspomniane w wierszu – z tym założeniem, że zależy nam na eksperymentowaniu co do sposobów wykonania poszczególnych aktywności:

- ięgać po trawie można na wiele różnych sposobów (podpowiedź – szybko, wolno, przodem, tyłem, na palcach, tupiąc, w podskokach, wykonując piruety, z zamkniętymi oczami...)
- dzieci udają łapanie żab, motyli, biedronek oraz puszczenie latawca

Część pierwsza

Przygotowane przedmioty układacie w przedszkolnym ogrodzie w odległości około pół metra od siebie. Zadaniem dzieci jest „potraktować” każdy z przedmiotów w wymyślony przez siebie sposób (przeskoczyć, obejść, przejść nad nim przodem albo tyłem, ale też można przedmiot podnieść i oglądnąć, powąchać, podrzucić etc.). Zachęcamy, aby każde dziecko wymyśliło swój własny sposób, inny niż kolega i koleżanka, inny dla każdego przedmiotu. Prosimy, by każdy zapamiętał jak „potraktował” dany przedmiot, ponieważ w drugiej turze okaże się to kluczowe.

Część druga

Druga tura polega na tym, że nauczyciel chowa wszystkie przedmioty, a każde dziecko musi ponownie przejść ten dziwny tor przeszkód wyobrażając sobie, że przedmioty nadal tam leżą.

OPOWIEŚĆ RUCHOWA

Nawiązanie do książki:

zabawa oparta jest bezpośrednio na wierszu *Piwnica*. W piwnicy można spotkać wiele zaskakujących postaci. Wyobrazimy je sobie dzisiaj i pokażemy, jak mogą się one zachowywać.

Przebieg zabawy:

Udajemy się na wyprawę do piwnicy. Czekają na nas tam mniej lub bardziej zaskakujący lokatorzy.

Czytasz fragmenty wiersza, a dzieci mają za zadanie odgrywać poszczególne postaci zgodnie z opisem:

- błąkające się pająki,
- kota, który ma kłopoty,
- ciche myszki,
- nietoperze,
- duchy zakute w łańcuchy itd.

Domowe pole do współpracy, czyli zabawa, w której dzieci poćwiczą współdziałanie

UNIKATOWA KOLEKCJA MEBLI

Przebieg zabawy:

Podziel dzieci na równoliczne grupy np. 3-osobowe, 4- lub 5-osobowe. Zadaniem każdej z grup będzie ułożenie z siebie różnych przedmiotów domowych i mebli. Spróbujcie zacząć od takich jak

- STÓŁ
- SZAFKA
- FOTEL.

Istotne jest, żeby za każdym razem grupa postarała się włączyć każdą z osób do tworzenia mebla. Na pewno dla każdego znajdzie się jakieś zadanie – można być np. obrusem na stole albo dodatkowym oparciem fotela. Poproś dzieci, by kreatywnie pomyślały, jak wykorzystać każdego uczestnika zabawy!

Potem możecie spróbować tworzyć z siebie sprzęty, które wydają dźwięki i poruszają się, np.

- TOSTER
- ADAPTER
- PRALKA
- CZAJNIK.

Na koniec możecie spróbować stworzyć z siebie niezwykle przedmioty domowe, np.

- KANAPA PRAWIĄCA KOMPLEMENTY
- KRZESŁOLOT
- STÓŁ OBROTOWY NA TRZECH NOGACH itd.

Karty pracy – dla tych, którzy podczas słuchania lubią się czymś zająć

DOKOŃCZ TEN MEBEL

Potrzebne Wam będą:

- karty pracy „Dokończ ten mebel” (do pobrania w osobnej zakładce) wydrukowane po 1 egzemplarzu na każde dziecko
- kredki (ołówkowe lub akwarelowe wraz z pędzelkiem i wodą)
- ewentualnie ołówek i gumka

Nawiązanie do książki:

Jeśli macie książkę, przeczytajcie wiersz pt. *Fotel* (s. 64).

Przebieg zabawy:

Zgodnie z poleceniem dzieci mają za zadanie dokończyć rysunek fotela. Mogą rozpocząć zadanie od szkicowania, a następnie pokolorować mebel – o ile to nadal będzie mebel, bo oczywiście można przekształcić fotel na rysunku w coś innego. Powiedz dzieciom, że największym sukcesem będzie, jeśli każdy wykona zadanie inaczej, po swojemu. Na koniec porównajcie prace i ucieszcie się z tego, ile różnych siedzisk powstało z tego samego początku.

Jeśli zabawa Wam się spodoba, możesz naszkicować dzieciom także inne meble do dokończenia.

BAZGROŁY NA OKNIE

Potrzebne Wam będą:

- karty pracy „Bazgroły na oknie” (do pobrania w osobnej zakładce) wydrukowane po 1 egzemplarzu na każde dziecko
- biała pasta do zębów lub gęsta biała farba plakatowa z dodatkiem kaszy manny
- patyczek kosmetyczny

Nawiązanie do książki:

Jeśli macie książkę, przeczytajcie wspólnie wierszyk *Okno* (znajdziecie go na s. 10).

Przebieg zabawy:

Zgodnie z poleceniem na karcie pracy, dzieci mogą dokończyć swój własny wzór na szybie – np. za pomocą pasty do zębów lub farby z kaszą rozprowadzanej patyczkiem.

PORZĄDKI W SZAFIE

Potrzebne Wam będą:

- karty pracy „Porządki w szafie” (do pobrania w osobnej zakładce) wydrukowane po 1 egzemplarzu na każde dziecko
- gazety reklamowe supermarketów i sklepów z odzieżą, magazyny kolorowe
- nożyczki, kleje

Nawiązanie do książki:

Przeczytajcie wspólnie wiersz *Szafa* (s. 86).

Przebieg zabawy:

Zgodnie z poleceniem dzieci wklejają w odpowiednich miejscach w szafie przedmioty podporządkowane określonej kategorii. Przedmioty te wyszukują w gazetkach reklamowych i magazynach kolorowych. No, chyba że wolicie je sami narysować.

OKIENNE RYTMY

Potrzebne Wam będą:

- karty pracy *Okienne rytmy* (do pobrania w osobnej zakładce) wydrukowane po 1 egzemplarzu na każde dziecko
- nożyczki, klej

Nawiązanie do książki:

Przełóżnijcie książkę *Wierszyki domowe* i zobaczcie, jak wiele różnych okien namalowała Joanna Rusinek.

Przebieg zabawy:

Zgodnie z poleceniem dzieci analizują układ okien, a następnie dokleją okna pasujące do podanego schematu kolejności.

Inspirowane domem zabawy plastyczne

PIEKARNIKOWE OKNO

Potrzebne Wam będą:

- materiały plastyczne do kolażu (ścinki tkanin, resztki papierów opakunkowych, folii ozdobnych, papierów z fakturą, gazety wszelkiego typu, fotografie)
- farba akrylowa lub plakatowa
- klej (najlepiej mocniejszy typu magic)
- wydruk karty pracy „Piekarnikowe okno”

Nawiązanie do książki:

Jak napisał autor naszych wierszyków, znał osobę, która sądziła, że lodówka to przejście na biegun południowy. Ta przygoda skończyła się co prawda rozczarowaniem (trochę szkoda), ale co by było, gdyby rzeczywiście drzwi – te od mebli i sprzętów domowych – prowadziły do zupełnie nowych światów? Sprawdźmy, dokąd można by trafić przez drzwiczki od piekarnika.

Przebieg zabawy:

Dzieci tworzą techniką kolażu krainy, do których można by się dostać przez drzwi/otwory od wybranych sprzętów domowych. Jeśli chcecie, możecie tę pracę wykonać korzystając z karty pracy (znajdziecie ją w zakładce „Piekarnikowe okno”). Ale możecie również dać dzieciom duże, puste kartki.

Kolaż to technika polegająca na tworzeniu kompozycji poprzez łączenie wyklejania z bardziej tradycyjnymi technikami plastycznymi jak np. malowanie. Zanim dzieci przystąpią do pracy, pokaż im filmik wyjaśniający, na czym polega kolaż (możesz go pobrać w osobnej zakładce).

Zaprezentuj też dzieciom przykładowe prace wykonane tą techniką (w książkach lub z zasobów internetowych).

Pokaż dzieciom ilustrację przedstawioną na stronie 49. A potem tę na karcie pracy. Czy w krainie, do której przechodzimy drzwiami piekarnika, znajdziemy tylko samo jedzenie? Może wszystko przypomina tam produkty żywnościowe? A może po prostu jest bardzo gorąco? A może... Jak mógłby wyglądać ten świat?

COSIE/KTOSIE Z RÓŻNYCH ZAKAMARKÓW

Potrzebne Wam będą:

- kredki lub farby
- inne materiały plastyczne – zleżenie od wybranej techniki

Nawiązanie do książki:

W szafie mieszka czasem Bałagan... Na strychu może roić się od myszy, a w piwnicy – tam dopiero można spotkać lokatorów i duchy zakute w łańcuchy i trolle w swoim żywiole! Ale nie uprzedzajmy faktów... A kto może mieszkać w lustrze? Może jakieś odbicie? A kto w szufladzie kuchennej albo w prysznicu? Jak wygląda ten Coś/Ktoś? Co lubi i w czym się specjalizuje?

Przebieg zabawy:

Przed przystąpieniem do pracy plastycznej warto zrobić z dziećmi małą rozgrzewkę wybierając przedmiot, w którym może ktoś/coś mieszkać i wspólnie wymyślając jego mieszkańca (np. lampa, a w niej: państwo

Żarówkowie albo światkowiec pospolity/rozbłysk nagły/elektron zwyczajny albo bracia – jaśniak i ciemnik) i o każdym powiedzieć kilka słów.

Następnie dzieci dostają wydruk z widoczną szufladą i w jej wnętrzu umieszczają (malują, rysują, wyklejają) wymyślonych przez siebie mieszkańców.

MAKIETA DOMU Z PUDŁA KARTONOWEGO

Potrzebne Wam będą (w zależności od wybranego wariantu aktywności):

Wariant 1:

- pudło (lub pudła, jeśli mamy więcej dzieci i chcemy podzielić je na podgrupy) – kartonowe po dużym spręcie lub zakupione pudło do przewodów
- nóż introligatorski lub ostre nożyczki
- farby
- grube pędzle
- dodatkowo także tkaniny do stworzenia zasłonek w oknach
- mocny klej

Wariant 2:

- kilka (najlepiej 7–9) pudełek po butach lub innych mniejszych kartonowych pudełek
- mocny klej lub taśma dwustronna
- nóż introligatorski lub nożyczki
- farby
- pędzle
- tkaniny
- papier kolorowy

Nawiązanie do książki:

Wiersz *Pudło* opowiada o tym, jak możemy wykonać domek z kartonowego pudła. Ale czy jest to jedyny sposób na stworzenie domu z pudła? A może by tak stworzyć dom jak dla lalek, widoczny w przekroju, stworzony z kilku mniejszych pudełek (np. po butach), które – układane jedno na drugim – będą poszczególnymi kondygnacjami domu z piwnicą i strychem włączenie?

Przebieg zabawy:

Wariant 1:

Tworzymy dom (lub domy w dwóch podgrupach) z wielkiego pudła, wycinamy okna i drzwi, a dzieci ozdabiają, malują zewnątrz i wewnątrz według uznania.

Wariant 2:

Tworzymy makietę domu widocznego w przekroju pionowym, mocujemy pudełka po butach jedno na drugim, dwa pudełka u podstawy to będzie piwnica i garaż, kolejne dwa to kuchnia oraz salon, kolejne dwa to łazienka i sypialnia, pudełko na samej górze to strychem. Pudełka można wcześniej ozdobić (dzieci mogą to zrobić w parach lub trójkach) farbami, nakleić na ścianach tapety z tkanin lub ozdobnych papierów, z mniejszych pudełek stworzyć meble. Można też zrobić makietę ogrodu oraz dokleić balkon do salonu. Wszystko zależy od wyobraźni i możliwości dzieci.

Ważny temat do dyskusji: CO SPRAWIA, ŻE DOM JEST DOMEM?

Drodzy nauczyciele, przygotowaliśmy te materiały jeszcze przed agresją Rosji względem Ukrainy. W obecnej zaistniałej sytuacji rekomendujemy Państwu szczególną wrażliwość. Rozmowa o domu i bezpieczeństwie jest bardziej niż kiedykolwiek na czasie. Jednakże otwieranie w obecnej sytuacji tego tematu może wywoływać i w nas dorosłych/nauczycielach i w naszych dzieciach różne emocje, skojarzenia.

Jeśli dzieci z własnej inicjatywy połączą tę dyskusję z tematem wojny, bądźmy gotowi, by o tym porozmawiać. Dajmy dzieciom możliwość, by wyrazić swoje obawy i skonfrontować się z emocjami, które są przecież w nas wszystkich. Dyskusja ta jednak musi być przez nas kontrolowana. Ważne, by nie dać się „nakręcić”, nie pozwolić na rozprzestrzenianie sensacyjnych wiadomości, straszenie się nawzajem lub wyrażanie agresji względem którejkolwiek nacji.

Potrzebne Wam będą:

- zdjęcia różnych „domów” (znajdziesz je w prezentacji w osobnej zakładce) – w formie wydrukowanej lub wyświetlone na ekranie
- jeśli zechcecie: karta pracy *Dom i przedszkole*. Można ją pobrać w osobnej zakładce. Wydrukujcie po 1 sztuce dla każdego dziecka.

Przebieg dyskusji:

Wydrukuj i rozłóż na podłodze zdjęcia lub wyświetl je w formie prezentacji na ekranie.

Skupiając uwagę dzieci na każdym zdjęciu zapytaj za każdym razem:

- Czy to jest dom?
- Kto może uważać, że to JEST dom? Kto w takim domu może czuć się dobrze i bezpiecznie?
- Co odróżnia to miejsce od Twojego domu?
- Co jest fajnego w mieszkaniu/przebywaniu w takim miejscu?
- Czego może brakować w takim domu?

Uwaga! Wybraliśmy dla Was różne zdjęcia. Także takie, które mogą Was pokierować w stronę trudnych, kontrowersyjnych, a może wręcz bolesnych rozmów. Takie rozmowy są oczywiście bardzo potrzebne, ale tylko wtedy, gdy zarówno Wy, jak i Wasze przedszkolaki czujecie się na nie gotowi. Prosimy, byście uważnie przeglądali zestaw zdjęć i świadomie wybrali spośród nich, myśląc również z wrażliwością i empatią o sytuacji rodzinnej

Waszych podopiecznych. Nie trzeba pokazywać ich wszystkich. Młodszym dzieciom wystarczy, że pokażecie 3–4 spośród nich.

Kierujcie rozmową tak, jak podpowiada Wam intuicja i znajomość Waszej grupy.

Rozmowa o lesie, jako o domu może być bardzo wesoła, kiedy skupicie się na rozmaitych zwierzętach, które go zamieszkują. Ale możliwe, że pojawi się temat osób ukrywających się z różnych przyczyn w lesie. Podobnie szpital: można rozmawiać o chorujących miesiącami dzieciach i być może taka rozmowa jest Wam potrzebna. Ale możecie też porozmawiać o tym, że szpital to dom dla pielęgniarek, które spędzają tam bardzo wiele czasu (może ktoś ma kogoś z personelu medycznego w rodzinie i chce na przykład opowiedzieć, jak w szpitalu obchodzi się urodziny albo święta). A przecież szpital to także dom tabletek, stetoskopów i białych fartuchów!

Na koniec rozmowy możesz zadać dzieciom pytanie: czym w takim razie jest DOM?

Pytania dodatkowe/pomocnicze możliwe do wykorzystania:

- Co masz na myśli, gdy mówisz „wracam do domu”?
- Co masz na myśli, gdy mówisz, że w domu czujesz się dobrze/bezpiecznie?
- Kiedy czujesz, że lubisz swój dom?
- Co w domu jest szczególnie ważne?

Możecie również zastanowić się, czy przedszkole to to samo, co dom? A jeśli nie, to co odróżnia te dwa miejsca? Jeśli chcecie, możecie poprosić dzieci o narysowanie: w tym celu przygotowaliśmy kartę pracy *Dom i przedszkole*. Można ją pobrać w osobnej zakładce.

Przy tej okazji warto również rozważyć wizytę stolarza/projektanta mebli/renowatora mebli/budowlańca/architekta (może być ktoś z rodziców lub rodziny dzieci), który opowie o swojej pracy – o tym, co musi się wydarzyć, by dom od strony technicznej mógł zacząć być dla kogoś mieszkaniem.

Projekt „Domowe ZOO. Trening twórczych transformacji”

Tomik poezji *Wierszyki domowe* może inspirować na bardzo wiele sposobów... Niech tym razem zwykłe domowe sprzęty – w niezwykle sposób opisane przez Michała Rusinka – staną się pretekstem do rozwijania wyobraźni Waszych podopiecznych. Za jej sprawą zamienią się w niezwykle zwierzęta i stwory. A ich pokaz dla rodziców lub innych grup zwiędzy Wasze działania.

Celem tego typu projektów jest rozwijanie jednej z istotniejszych umiejętności składających się na twórcze myślenie. Poznajcie moc TRANSFORMOWANIA!

Co to jest twórcza transformacja?

Wielce prawdopodobne, że bawicie się transformacjami ze swoimi przedszkolakami. Wtedy dzieci od razu – bez specjalnego przygotowania – odnajdą się w tej konwencji. Jeśli w ramach programu Czytanie ma Moc włączyliście się w przygodę z Misiem Paddingtonem – mieliście już okazję bawić się transformowaniem, zamieniając jego kapelusz w coś innego. Bo właśnie o to chodzi! Wybrany początek – może to być koło, kreska, kapelusz albo tak jak w tym projekcie: mebel, sprzęt domowy – zamieniamy w zupełnie nową jakość. W przypadku naszego projektu chodzi o zwierzę, ale w innych sytuacjach mogą to być także pojazdy, osoby, rośliny, budowle itd. Ważne, by jak najlepiej wykorzystać kształt, cechy charakterystycz-

ne „początku” i dostrzec w nim fragment/element czegoś nowego. W projekcie „Domowe ZOO” może to być głowa, korpus z nogami, paszcza, trąba albo skrzydła prawdziwego lub wyimaginowanego zwierzęcia. Przemiany można dokonać różnymi technikami – dorysowując, domalowując, doklejając ścinki papieru, tkanin, włóczki lub plastelinę, korzystając z możliwości, jakie daje kolaż. Jednak uwaga! Istotą transformacji jest to, by nasz początek był cały czas widoczny w nowo powstałej kompozycji (nie może zostać zamalowany, zaklejony). Oczywiście im mniej rzuca się w oczy tym lepiej – to oznacza, że „wkomponował się” idealnie i stanowi integralną część nowej jakości.

Mistrzem umiejętności transformowania jest Victor Nunes, brazylijski artysta. Choć jego pomysłowość, a w szczególności artystyczne wykonanie może nieco onieśmielać, warto dla inspiracji zobaczyć jego twórczość. Na przykład tu: https://www.boredpanda.com/everyday-object-art-faces-victor-nunes/?utm_source=google&utm_medium=organic&utm_campaign=organic.

Czego jeszcze nauczyć się przy okazji projektowych zmagania? Na pewno planowania pracy, dyskusowania i współdziałania, a także dbania o dopracowanie swoich pomysłów – indywidualnie (w trakcie tworzenia dzieł na wystawę) i zbiorowo (przy okazji tworzenia zoo). Pod koniec projektu dzieci będą miały też okazję podzielić się wiedzą i umiejętnościami z innymi.

DZIAŁANIE 1: Rozbijanie wyobraźni

Potrzebne Wam będą:

- film, sprzęt do odtworzenia filmu

Przebieg zabawy:

Usiądźcie na dywanie i oglądnijcie film. Po projekcji porozmawiajcie:

- *No właśnie, co wy na to? Co by było, gdyby różne meble i domowe sprzęty nagle ożyły?*
- *W jakie zwierzęta mogłyby się zamienić?*

Gdy zbierzesz już różne pomysły, zaproponuj zabawę w wymyślanie i zamienianie – czyli w stworzenie „Domowego ZOO”. Możesz powiedzieć na przykład:

Co wy na to, byśmy w najbliższym czasie urządzili w przedszkolu „Domowe ZOO”? No, może nie takie całkiem prawdziwe, ale za to bardzo pomysłowe... Moglibyśmy zacząć „ożywiać” różne domowe sprzęty i zamieniać je w istniejące lub zupełnie nowe gatunki zwierząt... A potem zrobić wielką wystawę – tak by nasza sala albo całe przedszkole zamieniały się Galerię Zwierzęcych Dzieł Sztuki. Może uda się nam stworzyć zupełnie nowe gatunki?

DZIAŁANIE 2: Oswajamy transformowanie

Potrzebne Wam będą:

- skrzynia lub pudło, a w nim wybrane przez siebie przedmioty (patrz poniżej)
- książka *Wierszyki domowe* z zakładkami na odpowiednich stronach (pozwolą szybciej znaleźć potrzebny wierszyk)
- flipchart lub duży karton
- flamastry

Przebieg zabawy:

By wpaść na naprawdę dobre pomysły, potrzeba trochę czasu. A zatem dajcie sobie kilka lub nawet kilkanaście dni na przyzwyczajanie się do kreatywnego myślenia. Możecie wprowadzić specjalny rytuał: każdego dnia ze specjalnego pudła lub skrzyni wylosujecie jeden przedmiot, który wskaże Wam, jaki wierszyk przeczytacie (może to być fizyczny przedmiot lub jego wizerunek na obrazku). A po lekturze – narada! Siadacie i rozmawiacie, co by było, gdyby dana rzecz mogła zamienić się w nietypowe zwierzę? Do jakiego gatunku by się upodobniła i jak by wtedy wyglądała? Jeśli macie fizyczny przedmiot, pozwól dzieciom ustawić go w różnych pozycjach, poruszać nim (animować go, symulując w jaki sposób to „zwierzę” się porusza), czy wydawać odgłosy lub nawet przemawiać do ludzi, jeśli zwierzę to ma taką zdolność 😊.

Na losowanie, czytanie wierszy można codziennie lub w wybrane dni tygodnia poświęcić 15 minut, np. o poranku lub zrobić to przy okazji czasu odpoczynkowego.

Sz szczególnie polecane (jako proste sprzęty dające więcej możliwości zamian w różne zwierzęta) przedmioty to: klucz (wiersz na s. 21), czajnik (wiersz na s. 51), stół (wiersz na s. 73), wazon (wiersz na s. 67), wanna (wiersz na s. 27 lub 29), fotel (wiersz na s. 65), narty (wiersz na s. 101), pianino (wiersz na s. 117), płyty (wiersz na s. 118), opony (wiersz na s. 137), wąż (wiersz na s. 143), narzędzia (wiersz na s. 147).

Po 2–3 dniach możecie do dyskusji dodać także element rysowania. Po prostu odrysuj omawiany przez Was przedmiot (bohatera wierszyka) na flipcharcie lub naszkicuj go. A potem zacznij dorysować dodatkowe elementy, według pomysłów dzieci. Słuchając wypowiedzi grupy lub kierując się własną wyobraźnią, dorysuj oczy, ogony, łapy, paszcze itd. Bawcie się przy tym, podążaj za pomysłami dzieci. Pamiętajcie, że zawsze warto kombinować – np. inaczej ustawić przedmiot, obrócić kartkę, stworzyć kilka wersji dla tego samego przedmiotu. No i żartujcie do woli – wesoła atmosfera sprzyja uwalnianiu wyobraźni.

DZIAŁANIE 3:

Rozkręcamy się – teraz dzieci!

Potrzebne Wam będą:

- kartki z narysowanym przedmiotem (możesz skorzystać z kart pracy, które znajdziesz w zakładce *Zamień...*)
- kredki oraz plastelina

Przebieg zabawy:

Kiedy poczujecie, że jesteście już gotowi, po prostu przekaz pałeczkę dzieciom. Możesz wyciągnąć rysunki rysowane przez Ciebie podczas ćwiczeń i pokazać je jeszcze raz całej grupie.

Powiedz na przykład:

Widzicie jak to zrobiłam/em? Wieszak cały czas jest widoczny na rysunku – wykorzystałam/em jego kształt, aby powstało zwierzę. Ale z całą pewnością da się go zamienić w jeszcze coś innego... A gdybyśmy uznali, że WIESZAKOWCE żyją w środowisku wodnym albo potrafią latać? Co w takim przypadku zmienimy w ich wyglądzie?

Rozdaj dzieciom kartki z narysowanym przedmiotem, kredki oraz plastelinę. Po chwili burzy mózgow, jak można zamienić ten przedmiot w zwierzaka, dzieci przy pomocy kredek i plasteliny przystępują do działania. A na koniec nadają mu nazwę gatunkową.

Jeśli zabraknie weny, naprowadź na wzory (np. cętki, paski, łuski), rozmaite ogony – puszyste lub wężopodobne, odnóża, zęby, pazury, skrzydła czy rogi.

Możecie w ten sposób bawić się kilkakrotnie, wykorzystując inne rysunki, które dla Was przygotowaliśmy. Możecie również wykorzystać kostkę (znajdziecie ją w zakładce *Kostka do samodzielnego złożenia*) – dzięki niej wylosujecie, co macie dorysować. I nawet jeśli kilkakrotnie wypadnie to samo (np. oczy), to tym lepiej – powstaną zwierzę „wieloooczne”, a Ty wykorzystaj to, aby podpytać, co takiego widzi ten zwierz i do czego potrzebuje aż tylu par oczu.

Pamiętaj, że gdy więcej niż jedno dziecko transformuje ten sam przedmiot (możesz całej grupie rozdać ten sam rysunek wyjściowy), nigdy nie wartościuj powstałych rysunków. Nie wskazuj wprost, który jest najlepszy, a który najgorszy. Przekieruj uwagę dzieci na to, jak wspaniałe jest to, że macie aż tak wiele różnych pomysłów. Niech to stanie się wręcz Waszą ambicją: twórcie (jak Victor Nunes) jak najwięcej RÓŻNYCH zwierząt z tego samego przedmiotu.

DZIAŁANIE 4:

Coraz odważniej!

Wersja z prawdziwym przedmiotem na kartce

Potrzebne Wam będą:

- kartki z bloku technicznego A4 (najlepiej w jasnych kolorach: żółta, jasnozielona, jasnoniebieska) z doklejonymi na nich klejem na gorąco sztuczkami (plastikowe lub metalowe – zależnie od możliwości – łyżeczki, widelce, noże)
- materiały plastyczne do wykonania kolażu (do wyboru z posiadanych przez Was zasobów: ścinki kolorowych kartek z różnymi wzorami, ścinki tkanin, wycięte z gazet fragmenty zwierząt – ogony, skrzydła, głowy..., włóczki, zakrętki, spinacze itd.)
- kleje zwykłe i kleje typu magic

Przebieg zabawy:

Przeczytajcie wiersz *Sztuczce* ze strony 54.

Dzieci losują lub wybierają sobie rodzaj sztuczka i z pomocą dostępnych materiałów zamieniają go w coś całkiem innego.

Ważne wskazówki:

- autorzy prac na wzór prawdziwych malarzy mogą także podpisać się w rogu na swoich pracach, np. inicjałami
- podpisy warto zanotować na odwrocie, by na wystawie umieścić przepisane komputerowo etykiety (z imieniem dziecka, nazwą i imieniem zwierzęcia)
- do obrazów warto zrobić ramy, aby w finale prezentowały się jak w prawdziwej galerii

Jeśli macie ochotę, na koniec, oglądając powstałe prace, spróbujcie ułożyć Wasz wierszyk o niezwykłych SZTUĆCOSTWORACH. By było prościej, przygotowaliśmy początek:

Sztuśćostworki
są jak
Każdy umie
.....
I tym nas zadziwiają
.....

Wersja przestrzenna – modele zwierząt

Potrzebne Wam będą:

- gąbki lub inne przedmioty wybrane przez Ciebie do transformacji (pudła, słoiki, krzesła przeznaczone do utylizacji, ale w stanie możliwym do wykorzystania, stare lampki, budziki, niepotrzebne wieszaki itd.); możemy zebrać je w przedszkolu z zapasów recyngingowych lub także poprosić o przyniesienie z domu
- materiały plastyczne pomocne w transformowaniu (np. taśma dwustronna, malarska, przezroczysta, kleje – zwłaszcza magic, być może klej na gorąco, nożyczki, tekturki, blok techniczny, bibuła, szary papier lub gazety, rolki po papierze toaletowym, folia bąbelkowa, tkaniny, futerka, rurki izolacyjne – świetne na trąby i ogony, ale i na szyje, druciki kreatywne itd.)

Przebieg zabawy:

Zabawę możesz zacząć od lektury wiersza *Gąbka* (s. 38) i wspólnej narady: gdyby np. gąbki były jajkami, z których wykluwałyby się nowe okazy zwierząt, to co wyklułoby się z tych, które mamy przed sobą?

Zademonstruj dzieciom kilka różnych rodzajów gąbek, jakie zostały zgromadzone w sali.

Dzieci dzielą się pomysłami, a potem zgodnie z nimi zamieniają gąbki (ewentualnie także inne przedmioty) w wybrane zwierzę. Po skończeniu dzieła każdej pracy nadajemy tytuł – nazwę gatunkową.

DZIAŁANIE 5:

Aranżacja ZOO

Potrzebne Wam będą:

- duże arkusze szarego papieru
- stworzone dotychczas prace
- duża przestrzeń (np. sala przedszkolna lub ogród)
- kredki, farby, taśmy klejące
- W zasadzie trudno przewidzieć, co jeszcze – w zależności jak potoczy się zabawa 😊.

Przebieg zabawy:

Kiedy nacieszycie się już transformowaniem, z pewnością uzbiera się Wam stos lub nawet sarta prac (zbieraj je podczas całego projektu i opisuj starannie). Teraz możecie zabawić się w grupowe stworzenie zoo.

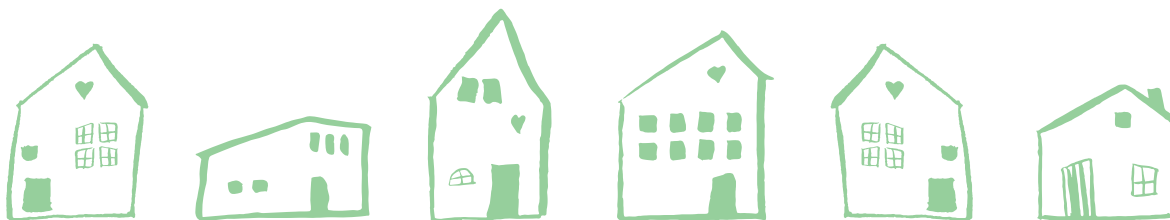
Podejdźcie poważnie do planowania:

- Ustalcie, które zwierzęta chcecie umieścić w waszym zoo – wszystkie, czy też tylko te przestrzenne? A może każde dziecko chce wybrać spośród swoich prac?
- Zadbajcie, by każdy okaz był opisany (to oczywiście rola nauczyciela, ale to dziecko musi wymyślić nazwę gatunkową).
- Przedyskutujcie, jak podzielicie zwierzyńiec – które zwierzęta mogą przebywać w jednej klatce/zagrodzie/wolierze razem, które wymagają np. środowiska wodnego, które są niebezpieczne itd. A może przyjmiecie inny klucz, np. zwierzęta kuchenne, zwierzęta łazienkowe, szafowce itd.? Nie ma tu jednego wskazanego rozwiązania. Ważna jest spójna wizja grupy.
- Ustalcie plan, jak zaaranżujecie przestrzeń ogrodu lub Waszej sali. Co wystąpi w roli klatek/zagród/wolier/basenów? My polecamy rozłożone na płasko arkusze szarego papieru – można na nich rysować lub malować mury, fale, wyspy, fosy, mostki itd. Można również tworzyć formy przestrzenne, np. z papieru, gazet czy folii, a także ustawiać granice z klocków.

Gdy już ustawicie Wasze niezwykłe zoo, pora na ostatnie prace:

- Wymyślcie nazwy dla Waszego zoo (może zrobicie też szyld?).
- Podpiszcie wszystkie zagrody, by było wiadomo, jakie gatunki można tam spotkać.
- Jeśli macie ochotę, zaprojektujcie bilety.
- Zaproszcie do zwiedzania inne grupy, rodziców lub kogo tylko chcecie.

Nie zapomnijcie podzielić się zdjęciami na facebookowej grupie Czytanie ma Moc – program dla szkół i przedszkoli: <https://www.facebook.com/groups/449035789784250!>

DZIAŁANIE 6:

Przekaż dalej!

Potrzebne Wam będą:

- wydruk kart pracy *Zamień logotyp* po 1 sztuce na każde dziecko (znajdziesz ją w osobnej zakładce)
- zaangażowani i pozytywnie nastawieni do kreatywności rodzice 😊

Przebieg zabawy:

Bardzo ważną częścią nabywania nowej umiejętności jest zdolność do przekazania jej dalej.

Postaw dzieci w roli nauczycieli – wydrukuj kartę pracy *Zamień logotyp* i rozdaj ją rodzicom.

Poproś, by dzieci wraz z rodzicami pobawiły się w domu w przekształcenie logotypu CMM w coś innego.

Ważne, by było to działanie dobrowolne, a rodzice przyjęli postawę uczniów wobec dzieci – to dzieci mają im pokazać, jak to się robi.

Na koniec możecie urządzić wystawę powstałych prac w Waszym przedszkolu.

DZIAŁANIE 7:

Podsumowanie

Przebieg zabawy:

Siądźcie w kręgu i porozmawiajcie o Waszych przygodach z transformowaniem. Zapytaj dzieci:

- Co im się najbardziej podobało?
- Z czego są najbardziej dumni?
- Jak pracowało im się z rodzicami? Czy dorośli są dobrzy w takim wymyślaniu?
Co im przeszkadza, a co pomaga?

Opowiedz im również, że umiejętność transformowania, czyli przekształcania może być bardzo przydatna w wielu zawodach. Na przykład dziedzina, która nazywa się ekologia zajmuje się między innymi tym, by wymyślić, jak przekształcić produkowane przez nas śmieci w coś użytecznego. Firmy produkujące smartfony lub samochody muszą nieustannie przekształcać swoje ulubione modele tak, aby odpowiadały na wszystkie potrzeby użytkowników. Filmowcy wracają do starych bajek i przekształcają je tak, by stworzyć nowy zabawny film. A mama lub tata, zaglądając do lodówki, również czasem szukają pomysłu, co zrobić z rosołem, który został z wczoraj.

A może wspólnie wymyślicie więcej sytuacji, w których przydaje się ta umiejętność?

Przedszkolne rymowanki, czyli pomysł, jak podsumować cykl zabaw z Wierszykami domowymi

Przez całą wiosnę towarzyszyły Wam wierszyki napisane przez prawdziwego poetę. Ale przecież nie święci garnki lepią i Wy także na pewno potrafiliście coś zrymować! Zwłaszcza, że w liście, od którego zaczęliście wierszykową przygodę, Wasze przedszkolne sprząty upominały się o docenienie. Nie ma więc lepszego na to sposobu, niż napisać ku ich czci własne rymowanki!

Możecie zacząć od wprawek – wybrać dowolne słowo kojarzące się z domem i poszukać do niego rymów. Na przykład: możliwe rymy do słowa POKOJE to słoje, dwoje, moje, sekwoje, kowboje, podboje, podwoje...

I już tworzy się wiersz, na przykład taki:

W każdym/moim domu są różne pokoje.
W jednych można znaleźć słoje.
W innych walczą kowboje
I robią różne podboje.
Jedne pokoje są moje,
Inne są całkiem nie moje.
W jednym mieszka się we dwoje,
A w innych nawet we troje.
A jeszcze inne, wielkie jak sekwoje,
Otwierają swoje podwoje
Dla wszystkich domowników.

Koniecznie popróbujcie swoich sił w rymowaniu! Dzieci są w tym fantastyczne, a z Waszą pomocą możecie wydać nawet swój własny tom wierszy! Nie zapomnijcie się nimi pochwalić na Facebooku programu Czytanie ma Moc: <https://www.facebook.com/groups/449035789784250>.

Na kolejne zabawy z projektem
Czytanie ma Moc
zapraszamy już w maju!

Autorki materiałów:

Agata Maślarz – pedagogka, nauczycielka przedszkolna, trenerka kreatywności.

Agnieszka Larysz-Ligęza – psycholożka dziecięca, trenerka kreatywności, nauczycielka języka angielskiego.

Wspólnie tworzą Kangurowe Przedszkole przy ulicy Hofmana w Krakowie,
pracując z dziećmi w oparciu o psychopedagogikę twórczości.

Ilustracje: pixabay.com; copyright SIW ZNAK Sp. z o.o., 2022

